

УДК 347.129:347.122(477)

DOI <https://doi.org/10.32782/chc.v047.2022.4>

Фасій Богдан Володимирович,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри цивільного права,

директор

Миколаївського навчально-наукового інституту права

Національного університету «Одеська юридична академія»

ORCID ID: 0000-0002-8715-930X

СУДДІВСЬКИЙ РОЗСУД І КАТЕГОРІЯ «ІНТЕРЕСИ ДЕРЖАВИ»

Актуальність дослідження. Здійснення правосуддя на засадах верховенства права, забезпечення кожному права на справедливий суд є запорукою нормального функціонування суспільства, важливою умовою розвитку всіх сфер суспільного життя. Суддя наділений державою функцією правосуддя, при здійсненні своїх повноважень він наділяється можливістю діяти на власний розсуд при прийнятті рішень. Тим самим суддівський розсуд стає тим засобом, який може подолати правову і фактичну невизначеність на шляху до справедливого і законного рішення. Оскільки суди досить часто стикаються з проявами правової невизначеності, великою кількістю оціночних понять, що вимагає від них інтерпретувати ті чи інші правові явища, категорії тощо. Однією з таких категорій є поняття «інтереси держави», одностайне розуміння якої як у літературі, так і у судовій практиці, відсутнє. Тому доцільним є дослідження як такого прояву суддівського розсуду, як інтерпретація оціночних понять, так і самої цієї категорії.

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень і публікацій. Попри певну кількість публікацій у цій сфері, слід констатувати, що проблематика меж категорії «розсуд» в приватному праві досліджена недостатньо. Науковці висвітлюють лише окремі аспекти означеної проблеми, а саме: загальнотеоретичний (А. Барак, М. Рісний), галузеві питання розсуду (В. Кубенець, Ю. Старих, Є. Харитонов), розсуд в окремих видах судочинства (В. Канцір, Д. Абушенко, О. Папков) тощо. Крім того, попри існування великої кількості праць, присвячених оціночним поняттям у праві, більшість їх була присвячена

їх існуванню або у конкретних галузях права (В. Косович («Оцінювання й оцінки у правовому регулюванні», С. Черноус «Оціночні поняття у трудовому праві України»), або виконані були ще за радянських часів (праці С. Алексеєва, М. Бару, Л. Дюгі, Г. Еллінека, С. Зівса, В. Ігнатенка, Р. Лівшица, А. Малька, М. Марченка, М. Матузова, А. Міцкевича, В. Навроцького, Є. Назаренко, П. Недбайла, В. Нерсисянца, А. Піголкіна, І. Самощенко, Л. Фуллера, Ф. Сулейманова, Ю. Тихомирова, В. Хропанюка, Л. Юзькова та інших). Тим більше, не досліджувалися питання інтерпретації оціночних понять судом при здійсненні правосуддя у межах суддівського розсуду.

Метою є дослідження питань тлумачення судом оціночних категорій як прояв суддівського розсуду і категорії «інтереси держави» у межах наданого йому «розсуду».

Виклад основного матеріалу. Судова влада в Україні відповідно до конституційних засад поділу влади здійснюється незалежними та безсторонніми судами, утвореними законом. Судову владу реалізують судді та, у визначених законом випадках, присяжні шляхом здійснення правосуддя у рамках відповідних судових процедур. Цивільне судочинство здійснюється відповідно до Конституції України, Цивільного процесуального Кодексу, Закону України «Про міжнародне приватне право», законів України, що визначають особливості розгляду окремих категорій справ, а також міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. При здійсненні судочинства застосовуються акти цивільного законодавства. Так, основу цивільного

законодавства України становить Конституція України, основним актом цивільного законодавства України є Цивільний кодекс України. Актами цивільного законодавства є також інші закони України, які приймаються відповідно до Конституції України та ЦК України. Цивільні відносини можуть регулюватись актами Президента України у випадках, встановлених Конституцією України. Актами цивільного законодавства є також постанови Кабінету Міністрів України. Інші органи державної влади України, органи влади Автономної Республіки Крим можуть видавати нормативно-правові акти, що регулюють цивільні відносини, лише у випадках і в межах, встановлених Конституцією України та законом. Цивільні відносини регулюються однаково на всій території України. Цей перелік законодавчих актів складає матеріальне право, яке застосовується судом.

Здійснюючи правосуддя, суд визначає тему, якої стосується ця справа, наводить норму, яка має бути застосована до цієї ситуації, співвідносить її з фактами цієї справи і на цій підставі приходить до висновку про обґрунтованість або необґрунтованість заявлених позовних вимог. Хід цієї аргументації викладається у мотивувальній частині судового рішення, з якої видно, чи почув суд сторони і чи отримали вони відповіді на свої запити.

Питання дотримання і правильності застосування судом норм матеріального або процесуального (у деяких визначених законом випадках) права впливає на саме існування постановленого судового рішення при перевірці його вищими судовими інстанціями.

Надзвичайно важливим у цьому плані є забезпечення загального принципу юридичної визначеності. Вимога «якості закону» у розумінні пункту 1 статті 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод означає, що закон має бути достатньо доступним, чітко сформульованим і передбачуваним у своєму застосуванні для убезпечення від будь-якого ризику свавілля [1].

Принцип правової визначеності (певності) – це загальний принцип права, який гарантує забезпечення легкості з'ясування змісту права і можливість скористатися цим правом у разі необхідності.

Принцип правової визначеності є невід'ємною, органічною складовою принципу верховенства права. Про це у низці своїх рішень зазначає зокрема Європейський Суд з прав людини. У своїх рішеннях Конституційний Суд України також посиляється на принцип правової визначеності, наголошуючи на тому, що він є необхідним компонентом принципу верховенства права.

Міжнародне співтовариство ставить доволі високі вимоги до якості законів, ясності їхнього формулювання, правильного тлумачення та коректного застосування. Венеціанська комісія у своїй доповіді від 4 квітня 2011 року «Верховенство права» зазначила, що правова визначеність є елементом верховенства права та є істотно важливою для питання довіри до судової системи. Аби досягти цієї довіри, держава повинна зробити текст закону легко доступним, закон має бути сформульований з достатньою мірою чіткості, аби особа мала можливість скерувати свою поведінку. Як вказав Європейський Суд у рішенні по справі «Ольссон проти Швеції», норма національного закону не може розглядатися як право, якщо її не сформульовано з достатньою точністю так, щоб громадянин мав змогу, якщо потрібно, з відповідними рекомендаціями, до певної міри передбачити наслідки своєї поведінки. Згідно з усталеною практикою Європейського суду поняття «якість закону» означає, що національне законодавство повинне бути доступним і передбачуваним, тобто визначати достатньо чіткі положення, аби дати людям адекватну вказівку щодо обставин і умов, за яких державні органи мають право вживати заходів, що вплинуть на права осіб (рішення у справах «Олександр Волков проти України», «С.Г. та інші проти Болгарії» та ін). Окрім того, Європейський суд зазначає, що відповідальність за подолання недоліків законодавства, правових колізій, прогалин, інтерпретаційних сумнівів лежить, в тому числі, і на судових органах, які застосовують та тлумачать закони (рішення у справах «Веренцов проти України», «Кантони проти Франції») [2].

Таким чином, нормативна природа правосуддя закладена в самому законі. Саме вона наділяє суд, що приймає рішення, відповідною мовою аргументації, в яку суд вплітає життєві факти і обставини, що розглядаються у справі.

На перший погляд, як зазначається у літературі, його завдання дуже просте – віднайти відповідну правову норму і застосувати її. Саме норма визначає те, як має діяти суд, щоб досягнути своєї мети. З цим дійсно не виникає проблем у разі, коли закладена у законі норма є ясною, простою для розуміння і чіткою. Це найбільш проста, нормативна модель судочинства, коли суддя має тільки уважно вибрати з кола фактів справи ті, що мають юридичне значення, і співвіднести їх із нормою закону. У цьому завданні судді полягає в тому, щоб стежити за станом чинності і редакцією закону.

Інколи процесуальна ситуація ускладнюється, коли закон дозволяє судді вибрати з поміж двох або більше можливих варіантів один правовий висновок, або мотивування має ґрунтуватися на декількох нормах закону в системному зв'язку. Тут суддя має тлумачити (інтерпретувати) закон таким чином, щоб пояснити шлях своїх думок і як він привів до шуканого результату [3].

Слід нагадати, що розсуд – це рішення, прийняте певним суб'єктом, виходячи з наявних у даного суб'єкта варіантів і підстав прийняття рішення, це усвідомлена суб'єктом правових відносин можливість вибору найбільш оптимального, переважного варіанта правомірної поведінки, що виходить з аналізу правового припису та конкретних життєвих обставин (у тому числі мети, інтересу, що підлягає задоволенню). Відносно до суду, характер його діяльності в частині здійснення правосуддя відрізняється від тієї правозастосовної активності, що характерна для державних органів виконавчої влади і його розсуд, хоча і вписується в межі повноважень, однак має доволі широке тлумачення.

У літературі наголошується на тому, що чинне законодавство в галузі судочинства не містить правил вибору суддею норми (окрім хіба що кримінального процесу, бо норми кримінального права виключають неоднозначність кваліфікації дій, оскільки чітко структуровані щодо об'єкта, об'єктивної сторони, суб'єкта і суб'єктивної сторони, на відміну від галузей приватного права. На науковому рівні кримінальний процес має теорію кваліфікації, що суттєво полегшує роботу суддів). Законодавець не втручається в цей процес і суддя вільний у своєму виборі, покладаючи на свої плечі весь тягар відповідальності. Насправді це важка і кропітка робота судді і у випадку нормативної моделі судочинства, і у випадку інтерпретації закону. Саме тому в Верховному Суді існує Науково-консультативна рада, яка допомагає суддям і розуміти законодавство, і інтерпретувати його. І саме тому Велика Палата Верховного Суду по декілька разів повертається до своїх правових висновків, то уточнює їх, то відступає від них, намагаючись витлумачити законодавство у спосіб, придатний для майбутніх справ. Така ситуація мала місце тривалий час, наприклад, щодо тлумачення ст. 33 Закону України «Про оренду землі», аж поки не були вироблені алгоритм дії учасників та критерії добросовісності орендаря, що надає право йому продовжити (поновити) свої договірні відносини на підставі додаткової угоди, оскільки дискусійним залишалося питання, чи є ч. 2–5

і ч. 6 цієї статті окремими правовими випадками, чи все ж потрібно вважати їх одним правовим явищем у вигляді поновлення договірних відносин. Отже, суддя є інтерпретатором у разі тлумачення закону [3].

Досить часто суд стикається з оціночними поняттями у законодавстві, які не мають чіткого визначення. Тому, на нашу думку, інтерпретуючи те чи інше оціночне поняття, яких у нормативно-правових актах налічується велика кількість, суд і тут діє на власний розсуд, виходячи із власного розуміння того чи іншого поняття, яке не чітко прописано у законі.

Оціночні поняття у правових актах запропоновано розуміти як закріплене у нормах права уявлення (абстрактна думка), що відображає у собі різні емпіричні властивості явищ шляхом закріплення їх правозначущих типів і зумовлює здійснення на його основі індивідуального піднормативного регулювання та конкретизації суспільних відносин чи самостійної оцінки конкретної ситуації з боку суб'єкта правозастосування (широке розуміння). Застосовуючи оціночне поняття, суб'єкт правозастосування вирішує низку завдань, які мають значення для розуміння аналізованої категорії, а саме, самостійно визначає: а) чи охоплюється використаним у правовій нормі оціночним поняттям факт, що мав місце; б) межі правозастосовного досвіду, які змістовно зумовлюють вибір конкретного правозастосовного рішення; в) конкретні обставини ситуації правозастосування [4].

До одного з таких понять належить категорія «інтереси держави».

Слід одразу застережити, що питання інтересу як у приватних, так і публічних правовідносинах привертало увагу давно. Ще римляни розрізняли публічний (загальний, більш широкий) чи суто приватний (пов'язаний з певною конкретною особою) інтерес і відмінність між приватним та публічним правом зводили до відмінності інтересів. Публічні й суспільні інтереси здатні певною мірою перетинатися, але ніколи не збігаються повністю, оскільки як держава, так і суспільство, завжди матимуть інтереси, властиві лише кожному з них. Участь держави Україна як самостійного суб'єкта, зокрема в цивільних, цивільно-процесуальних та інших приватноправових відносинах, доводить існування самостійного, відмінного від потреб іншого учасника (протилежної сторони) інтересу в конкретних відносинах. Розбіжність інтересів не виключає того, що держава повинна повністю поступатися інтересам суспільства, вона може виконувати притаманні лише їй функції, реалі-

зація яких має важливе соціальне значення. У визнанні інтересу суспільним важливим є те, що його має бути визнано благом, забезпеченим правом. Це благо не обов'язково є безпосередньо охоронюваним законодавством, право має враховувати його як благо суспільства, окремої спільноти із визначеним чи невизначеним колом осіб.

Стосовно питання щодо співвіднесення понять «публічний інтерес», «державний інтерес», «суспільний інтерес» поділяємо позицію тих науковців, які вважають, що публічний інтерес є ширшим поняттям, ніж державний інтерес, оскільки публічний інтерес не можна розуміти лише як інтерес держави, відокремлено від інтересів громадян та суспільства, не всі суспільні інтереси стають публічними, а лише ті, які отримали визнання держави або її адміністративно-територіальних одиниць в особі відповідних органів.

Категорія «публічний інтерес» передусім використовується законодавцем як складова принципу пропорційності і критерій для його застосування. Зауважимо, що принцип співмірності є національною модифікацією європейського принципу пропорційності [5, с. 166].

Державні інтереси виступають явищем правової дійсності. Їх реалізація і захист з боку держави виступає об'єктивною необхідністю. Особливо це проявляється в сучасних умовах, коли найбільш гостро постало питання захисту державного суверенітету, територіальної цілісності, безпеки України, необхідності обмеження впливу окремих фінансово-економічних груп на державну політику. У правовій системі України функціонують і розвиваються юридичні механізми, направлені на захист державних інтересів в окремих сферах суспільного життя. Прикладами виступають механізм звернення органів прокуратури до суду на захист інтересів держави в межах цивільного, адміністративного, господарського процесу; механізм недійсності правочинів з підстав невідповідності інтересам держави, передбачений нормами Цивільного кодексу України та Господарського кодексу України; механізм відмови у визнанні та виконанні на території України рішень іноземних судів та арбітражів у разі, коли їх визнання або виконання становить загрозу державним інтересам. На рівні підзаконного регулювання в останні роки було прийнято окремі акти Президента України та органів виконавчої влади, спрямовані на забезпечення інтересів держави в окремих галузях [6].

Зміст дефініції «інтереси держави» вимагає конкретизації на рівні закону, оскільки її невизначеність на практичному рівні спричиняє склад-

нощі при вирішенні питання: чи дійсно предметом судового розгляду та об'єктом прокурорського представництва в справі виступають порушенні інтереси держави. В даному випадку йдеться про коло специфічних інтересів держави (політичних, економічних, екологічних, соціальних, воєнних, тощо), що входить до предмета ведення (компетенції) органів державної влади, органів місцевого самоврядування (яким законом надано повноваження органу виконавчої влади) і потребують ініціювання судового захисту з боку прокуратури у випадках їх порушення. Таким шляхом йде й прокурорська практика, прокурори активно застосовують представницькі повноваження на таких напрямках, як захист державних інтересів у сфері земельних відносин, охорони довкілля, захист державних і комунальних майнових прав, забезпечення законності в сфері проведення публічних закупівель за бюджетні кошти тощо [7].

У Рішенні від 8.04.99 №3-рп/99 Конституційний Суд, з'ясовуючи поняття «інтереси держави», висловив позицію про те, що інтереси держави відрізняються від інтересів інших учасників суспільних відносин. В основі перших завжди є потреба у здійсненні загальнодержавних (політичних, економічних, соціальних та інших) дій, програм, спрямованих на захист суверенітету, територіальної цілісності, державного кордону України, гарантування її державної, економічної, інформаційної, екологічної безпеки, охорону землі як національного багатства, захист прав усіх суб'єктів права власності та господарювання тощо (п.3 мотивувальної частини).

Інтереси держави можуть збігатися повністю, частково або не збігатися зовсім з інтересами державних органів, державних підприємств та організацій чи з інтересами господарських товариств з часткою державної власності у статутному фонді. Проте держава може вбачати свої інтереси не тільки в їх діяльності, але й в діяльності приватних підприємств, товариств [8].

Оскільки «інтереси держави» є оціночним поняттям, прокурор чи його заступник у кожному конкретному випадку самостійно визначає з посиланням на законодавство, на підставі якого подається позов, в чому саме відбулося чи може відбутися порушення матеріальних або інших інтересів держави, обґрунтовує у позовній заяві необхідність їх захисту та зазначає орган, уповноважений державою здійснювати відповідні функції у спірних відносинах. А суд визначає відповідність зазначених прокурором інтересів як державних таким, що дійсно відносяться до цієї категорії.

Таким чином, «інтереси держави» охоплюють широке і водночас чітко не визначене коло законних інтересів, які не піддаються точній класифікації, а тому їх наявність повинна бути предметом самостійної оцінки суду у кожному конкретному випадку звернення прокурора з позовом. Надмірна формалізація «інтересів держави», особливо у сфері публічних правовідносин, може призвести до необґрунтованого обмеження повноважень прокурора на захист суспільно значущих інтересів там, де це дійсно потрібно (аналогічну правову позицію викладено у постанові ВС від 25.04.2018 у справі №806/1000/17) [9].

З підходів Європейського суду витікають дві тези. По-перше, органи державної влади, коли застосовують заходи обмеження приватних прав особи, повинні розмежовувати інтереси держави та інтереси органів влади, державних установ, посадових осіб, вузьковідомчі інтереси тощо. По-друге, інтереси окремих органів влади, посадових осіб, вузьковідомчі інтереси можуть безпідставно визнаватись державними інтересами, хоча за своєю суттю такими не є.

Отже, держава вправі здійснювати заходи, спрямовані на реалізацію та захист державних інтересів. З цією метою органи державної влади можуть обмежувати права, свободи, приватні інтереси, допускати втручання у права, свободи та інтереси особи. Визначати коло державних інтересів, які потребують забезпечення шляхом використання державно-владних механізмів обмеження прав особи, повинні самі національні органи влади відповідної держави. На це неодноразово звертав увагу Європейський суд у своїх рішеннях, зазначаючи, що національні органи влади, будучи в більшій мірі обізнаними з місцевими проблемами, ніж міжнародні суди, мають здійснювати першопочаткову оцінку пріоритетних інтересів. У практиці Європейського суду широко використовується концепція «margin of appreciation» (може бути перекладено як «свобода розсуду»). Ця концепція означає, що державна влада, в тому числі законодавча, користується широкою свободою розсуду, вирішуючи, що є в державному інтересі. По-друге, державні інтереси повинні носити публічний характер. Це означає, що такі інтереси повинні мати загальносуспільну цінність і бути спрямовані на задоволення загальносуспільних, а не лише вузькодержавних, корпоративних,

групових тощо потреб. Державні інтереси, безумовно, виражаються і формулюються органами державної влади, й ці органи вправі визначати, що є в державних інтересах. Проте сам по собі вираз цих інтересів з боку держави, її органів, посадових осіб не є достатнім для ідентифікації цих інтересів як державних, які дають підстави державі застосувати обмежувальні заходи щодо прав і свобод особи. Ці інтереси держави повинні виступати одночасно публічними інтересами, мати загальносуспільний характер. Наприклад, текстуальне формулювання статті 1 Додаткового протоколу № 1 до Європейської конвенції, в якій закріплене право особи на мирне володіння майном, вказує, що це право може бути обмежено державою відповідно до закону та в загальному (публічному) інтересі [6]. Романюк Я.М. з цього приводу зазначає, що втручання держави у право власності особи є виправданим, якщо воно здійснюється з метою задоволення «суспільного», «публічного» інтересу, при визначенні якого ЄСПЛ надає державам право користуватися «значною свободою (полем) розсуду» [10, с. 389].

Висновки. Підсумовуючи проведене дослідження, можна зробити висновок про те, що одним з проявів суддівського розсуду є інтерпретація судом оціночних понять у праві. Оскільки розсуд є рішенням, прийнятим судом, виходячи з наявних у нього варіантів і підстав прийняття рішення, це усвідомлена ним можливість вибору найбільш оптимального, переважного варіанта правомірної поведінки, що виходить з аналізу правового припису та конкретних життєвих обставин, дуже важливим є дотримання законодавцем принципу правової визначеності. Наявність великої кількості оціночних понять порушує даний принцип і покладає на суд додатковий тягар подолання недоліків законодавства, правових колізій, прогалин, інтерпретаційних сумнівів тощо. Відповідальність за це лежить, в тому числі, і на судових органах, які застосовують та тлумачать закони. Одним із таких понять, які досить часто зустрічаються у нормативних актах і не мають чітко визначеної дефініції, є категорія «інтереси держави», інтерпретуючи яку, суди мають виходити із її доктринального тлумачення, позицій Європейського суду, а також їх наявність повинна бути предметом самостійної оцінки суду у кожному конкретному випадку звернення прокурора з позовом.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Справа «Новік проти України». (Заява № 48068/06). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_442#Text
2. Кравцова Т. Правова визначеність: основні принципи та практика Європейського суду. URL: https://protocol.ua/ua/pravova_viznachienst_osnovni_printsipi_ta_praktika_evropeyskogo_sudu/
3. Білецька Л. Суд: творець чи інтерпретатор? URL: <https://jur-gazeta.com/publications/practice/sudova-praktika/sud-tvorec-chi-interpretator.html>
4. Веренкіотова О.В. Оціночні поняття у правових актах: теорія та практика реалізації : дис... канд. юрид. наук: 12.00.01. Київ. 2013, 192 с.
5. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 року. *Юридичний вісник України*. 2000. № 49.
6. Кубко А.Є. Державні інтереси і міжнародні зобов'язання держави: деякі аспекти співвідношення. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 5. 2020. С. 20-23.
7. Прокурор та «інтереси держави» в оновлених процесуальних кодексах України: законодавчі новації, теорія і практика – *LexInform: Правові та юридичні новини, юридична практика, коментарі*. URL: <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/prokuror-ta-interesy-derzhavy-v-onovlenyh-protsesualnyh-kodeksah-ukrayiny-zakonodavchi-novatsiyi-teoriya-i-praktyka/>
8. Рішення Конституційного Суду 8 квітня 1999 року. Справа № 1-1/99 у справі за конституційними поданнями Вищого арбітражного суду України та Генеральної прокуратури України щодо офіційного тлумачення положень статті 2 Арбітражного процесуального кодексу України (справа про представництво прокуратурою України інтересів держави в арбітражному суді). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v003p710-99.1>
9. ВС вказав, хто повинен захищати інтереси держави – *Закон і бізнес (zib.com.ua)*. URL: https://zib.com.ua/ua/140509-vs_vkazav_hto_povinen_zahischati_interesi_derzhavi_.html
10. Романюк Я.М. Проблеми застосування цивільно-правових норм у цивільному судочинстві України : дис... докт. юрид. наук : 12.00.03. Київ. 2017, 518 с.

Фасій Богдан Володимирович**СУДДІВСЬКИЙ РОЗСУД І КАТЕГОРІЯ «ІНТЕРЕСИ ДЕРЖАВИ»**

У статті досліджено прояви суддівського розсуду при здійсненні ним судочинства. Зроблено висновок про роль забезпечення загального принципу юридичної визначеності, за яким закон має бути достатньо доступним, чітко сформульованим і передбачуваним у своєму застосуванні для убезпечення від будь-якого ризику свавілля. Встановлено, що, інтерпретуючи те чи інше оціночне поняття, яких у нормативно-правових актах налічується велика кількість, суд діє на власний розсуд, виходячи із власного розуміння того чи іншого поняття, яке не чітко прописано у законі. Проаналізовано інтерпретацію судом оціночних понять, здійснено аналіз поняття «інтереси держави» як оціночної категорії з точки зору суддівського розсуду.

Здійснюючи правосуддя, суд визначає тему, якої стосується ця справа, наводить норму, яка має бути застосована до цієї ситуації, співвідносить її з фактами цієї справи і на цій підставі приходять до висновку про обґрунтованість або необґрунтованість заявлених позовних вимог. Хід цієї аргументації викладається у мотивувальній частині судового рішення, з якої видно, чи почув суд сторони і чи отримали вони відповіді на свої запити. Питання дотримання і правильності застосування судом норм матеріального або процесуального (у деяких визначених законом випадках) права впливає на саме існування постановленого судового рішення при перевірці його вищими судовими інстанціями.

Розсуд визнається як рішення, прийняте певним суб'єктом, виходячи з наявних у даного суб'єкта варіантів і підстав прийняття рішення, це усвідомлена суб'єктом правових відносин можливість вибору найбільш оптимального, переважного варіанта правомірної поведінки, що виходить з аналізу правового припису та конкретних життєвих обставин (у тому числі мети, інтересу, що підлягає задоволенню). Відносно до суду, характер його діяльності в частині здійснення правосуддя відрізняється від тієї правозастосовної активності, що характерна для державних органів виконавчої влади і його розсуд, хоча і вписується в межі повноважень, однак має доволі широке тлумачення.

Держава вправі здійснювати заходи, спрямовані на реалізацію та захист державних інтересів. З цією метою органи державної влади можуть обмежувати права, свободи, приватні інтереси, допускати втручання у права, свободи та інтереси особи.

Ключові слова: суди, суддівський розсуд, принцип правової визначеності, оціночні категорії, публічний інтерес, інтереси держави.

Fasii Bohdan**JUDICIAL DISCRETION AND THE CATEGORY OF “STATE INTERESTS”**

The article examines the manifestations of the judge's discretion in the execution of judicial proceedings. The conclusion is made about the role of ensuring the general principle of legal certainty, according to which the law must be sufficiently accessible, clearly formulated and predictable in its application to ensure against any risk of arbitrariness. It has been established that when interpreting this or that evaluative concept, of which there are a large number in normative legal acts, the court acts at its own discretion, based on its own understanding of this or that concept, which is not clearly spelled out in the law. The court's interpretation of evaluative concepts was analyzed, and the concept of “state interests” as an evaluative category was analyzed from the point of view of judicial discretion.

When administering justice, the court determines the topic, to which this case relates, cites the norm that should be applied to this situation, correlates it with the facts of this case and, on this basis, comes to a conclusion about the validity or unreasonableness of the stated claims. The course of this argumentation is explained in the motivational part of the court decision, which shows whether the court heard the parties and whether they received answers to their requests. The issue of compliance and correctness of the court's application of substantive or procedural law (in some cases defined by law) affects the very existence of a court decision when it is reviewed by higher courts.

Discretion is recognized as a decision made by a certain subject, based on the options and grounds for decision-making available to this subject, it is the possibility of choosing the most optimal, preferred option of lawful behavior, realized by the subject of legal relations, resulting from the analysis of the legal prescription and specific life circumstances (including a goal, an interest to be satisfied). In relation to the court, the nature of its activity in terms of the administration of justice differs from the law-enforcement activity that is characteristic of state bodies of executive power, and its discretion, although it fits within the limits of authority, has a rather broad interpretation.

The state has the right to take measures aimed at the implementation and protection of state interests. For this purpose, state authorities can limit the rights, freedoms, private interests, and allow interference in the rights, freedoms, and interests of individuals.

Key words: courts, judicial discretion, the principle of legal certainty, evaluation categories, public interest, state interests.